

*Kuvassa
sekoitet-
tiin luon-
nonvaloa
ja salaman
valoa.*

TUNNELMALLISIA MUOTOKUVIA SISÄLLÄ

Frank Sebastian Hansen

Perheet, suvut ja ystävät kokoontuvat talven pimetessä yhteen. Silloin syntyy mainioita tilaisuuksia ottaa mielenkiintoisia, tunnelmallisia muotokuvia. Lue, miten muotokuvauksessa sisällä hallitaan AUKKOA, VALOTUSAIKAA JA ENNEN KAIKKEA SALAMAVALOA.

Sisätiloissa otettavat muotokuvat ovat monella tapaa mielenkiintoisia ja vaativia. Kun kuvasta halutaan saada hyvä, sen on oltava valokuvauksellisesti "puhdas", koska taustan huonekalut ja maalaukset häiritsevät kuvan kokonaisuutta. Usein kannattaa valita melko suuri aukko, esim. F4 tai F5,6. Jos käytetään esim. 50 mm:n polttoväliä, saadaan aukolla F5 tausta pehmenemään kauniisti, kun mallin ja kuvaajan välinen etäisyys on kahden-kolmen metrin luokkaa. Puolivaralokuvissa, joissa mallin keho näkyy, on mallin ja kuvaajan välisen etäisyyden oltava neljästä viiteen metriin. Aukoksi kannattaa silloin valita F5,6, jotta koko keho mahtuu kunnolla terävyyalueelle. Suurella aukolla on samalla sekin lisäetuna, että kuvattaessa voidaan käyttää varsin lyhyitä

valotusaikoja eikä jouduta käyttämään salamalaitetta. Samalla suuren aukon käyttäminen pehmentää kuvan taustaa. Siitä on useimmiten paljonkin etua, koska useimmat kodit ovat täynnä esineitä ja tavaroita, joista on kuvatussa vain haittaa.

Käytä sekavaloa

Herkkyys kannattaa säätää suurehkoksi eli ISO 400–1600:n lukemiin. Silloin vallitseva valo vielä yleensä riittää, eikä kuvista tule kovin rakeisia. Jos on tarkoitus ottaa erilaisia, dramaattisia kuvia, voidaan tyytyä ikkunasta tulevaan auringonvaloon. Aseta malli sivuvaloon ja aseta kamera pistemittaukselle. Kun valo nyt mitataan mallin kasvoista, on tuloksena kuva, jossa valo ja varjo piirtävät dramaattisia kuvioita ja muotoja mallin ylle luoden tällä tavoin ku-

vaan jännitettä. Jos valon ja varjon välinen kontrasti uhkaa muodostua liiankin jyrkäksi, voidaan sen pehmentämiseen käyttää salamalaitetta, joka laukaistaan kohti valkoista seinää tai valkoista kattoa. Näin saadaan kevennettyä liian raskaita varjo-kohtia. Tämä on helppo ja tehokas keino.

Jos käytössä on vain yksi ainoa salamalaite, josta on tarkoitus tulla kaikki kuvassa käytettävä valo – esimerkiksi sivulta päin – voidaan kameran omaa salamaa kuitenkin käyttää isäntänä. Sillä laukaistaan salamalaite, joka puolestaan toimii orjasalamana. Jos kameran salama ei saa häiritä kuvan valaistusta, se voidaan monissa kameroissa säätää toimimaan pienellä osateholla, kun kuva otetaan. Säätö löytyy kameran valikosta. Lyhyt ja himmeäkin välähdys riittää hyvin salamalaitteen laukaisemiseen. ■

TEKNIikka HALTUUN

Olohuoneessa on vaikeata toimia yhtä päävaloa käyttäen, kun huoneen lamput valaisevat monesta eri suunnasta. Kahdella salamalaitteella saadaan kuitenkin aikaan dramaattinen valaistus, ja päävalon tulosuunta voidaan päättää vapaasti. Silloin kannattaa esimerkiksi orjasalama sijoittaa mallin vasemmalle puolelle, ja kameraan kiinnitetty isäntäsalama puolestaan käännetään kohti kattoa. Tässä tapauksessa orjasalama toimii päävalona, kun taas kattoa kohti suunnatun isäntäsalaman valo heijastuu kohteeseen pehmeänä ja tasoittavana. Sijoitimme tässä mallin keskelle sohvaa, ja salamavaloa täydentää mallin takaa kahden valkoisen verhon kautta tuleva luonnon hajakvalo.

Isäntä- ja orjasalamalla saadaan aikaan dramaattinen valo. Orjasalama toimii tässä päävalona.

1 ISO 400:n herkkyydellä saatoimme käyttää melko lyhyttä valotusaikaa ja suurta aukkoa. Koska halusimme saada mallin koko vartalon mukaan, valitsimme 40 mm:n polttovälin.

2 Valitsimme 1/125 sekunnin valotusajan ja himmenninaukon F5,6. Näin kuvaan saatiin jo jonkin verran terävyydsaluetta ja voitiin myöskin käyttää riittävän lyhyttä valotusaikaa.

3 Suuntasimme kamerassa olevan isäntäsalamalaitteen valkoiseen kattoon ja säädimme salamakorjaukseksi +1. Välähdyssä oli valonhajotin pehmentämässä valoa.

4 Sijoitimme orjasalaman mallin vasemmalle puolelle ja kohdistimme sen malliin. Käänsimme salaman ja säädimme valotuksen korjaukseksi -2 saadaksemme myös siitä pehmeätä valoa.

VAIN
TILAAJILLE

Lue salamanostajan
oppaamme:
[digi-kuva.fi/
salamaopas](http://digi-kuva.fi/salamaopas)

KUVAAJAN PARAS NEUVO

Moni uskoo, että hyvään muotokuvaan tarvitaan vain muutama otos. Se on aivan väärä luulo. Usein onnistumiseen tarvitaan jopa 15–20 otosta. Varsinkin kun kuvassa on useampia henkilöitä, on tärkeää, että kaikki katsovat suoraan kameraan. Sommittele siksi ensin kuva ja kuvaaja otoksia, kun tilanne kuvassa muuttuu. Jälkeenpäin havaitaan yleensä, että yksi näistä kuvista on selvästi muita parempi. Onnistuminen on säännöllisesti helpompaa, kun tarkennuspiste valitaan käsin. Liialliselta kohinalta välttyään kun herkkyys on ISO 400 tai pienempi.

Hutikuvasta täysosumaksi

Sisällä otettu muotokuva voi epäonnistua monestakin eri syystä. Tärkeintä on valaista pääkohde kunnolla. Samalla on hyvin tärkeää, että kuvaaja onnistuu vangitsemaan tärkeimmän silmänräpäyksen, jotta muotokuvaan saadaan myös ripaus kuvareportaasia. Sisätiloissa otettujen muotokuvien ei tarvitse olla aseteltuja ja poseerattuja.

VALO JA SOMMITTELU

HUONO

Ikkunasta tuleva valo hämäsi kamerasalonmittausta ja malli alivalottui. Näin koko muotokuva epäonnistui.

HYVÄ

Kuvaan saatiin kaunis, pehmeä valo ilman rumia varjoja suuntaamalla salamalaitte kohti huoneen valkoista kattoa.

OIKEA HETKI

HUONO

Kuvaaja on itse turhaan tapahtumien keskipisteenä, kun ihmiset katsovat kameraan. Se pilaa muuten hyvän tilanteen.

HYVÄ

Nyt keskipisteenä on lapsi. Valokuvaaja vain ikuistaa tilanteen, eikä sen tunnelmaa sen vuoksi pääse häiriytymään.

Varusteita muotokuvaukseen

Salaman valo on usein kovaa ja se piirtää kohteeseen rymia varjoja. 74 euron hintainen Lastolite Professional EzyBox Speed-Lite Kitin avulla saadaan salamalaitteesta käden käänteessä tasovalo, josta saadaan muotokuvuihin sopivaa pehmeää valoa.

Tulos on paras, kun tasovalo suunnataan suoraan mallia kohti 45 asteen kulmasta.

Näin sitä käytetään

- ▶ Ensin kiinnitetään nailonkangas kiinnitystarralla. Kangas pehmentää valon.
- ▶ 50 cm pitkä täsmäysjohto liitetään kameraan niin, että salama voidaan laukaista.
- ▶ Salama kiinnitetään käsikahvaan, jonka yläosassa on salamakenkä.

Tasovalona saadaan salamasta pehmeää valoa, jota on helppo hallita.

1/30 sekunti | F6,3 | ISO 400 | 35 mm

1/100 sekunti | F7,1 | ISO 400 | 100 mm

Makro-objektiivi ja rengassalama ovat hyvä yhdistelmä, kun halutaan vangita tietty kasvojen ilme. 100 mm:n makro-objektiivilla päästään aivan lähelle mallin silmiä, kun taas rengassalamasta saadaan valoa, joka valaisee kasvot kauniisti. Rengassalaman etuna on sekin, että siitä ei synny rumia, kovia varjoja. Sen sijaan se tekee mallin silmiin kauniin valorenkkaan, ja mallin hiusten ympärille syntyy aura. Kun käytetään 100 mm:n objektiivia ja mennään hyvin lähelle mallia, on kuitenkin varottava käyttämästä liian suurta aukkoa. Syynä on se, että jo aukolla F7,1 – kuten juuri tässä kuvassa – muodostuu terävyysalue hyvin pieneksi. Sen vuoksi on tärkeää, että onnistutaan tarkentamaan silmiin valitsemalla tarkennuspiste, joka sijaitsee niitä lähinnä. Oikea salamavalon voimakkuus haaroitetaan kuvaamalla mieluiten useampia otoksia eri salamakorjauksilla niin, että esimerkiksi otsalla sijaitseva valokohta ei enää pääse palamaan puhki.

Rengassalamalla ja makro-objektiivilla syntyy vahvoja lähikuvia ja pieni terävyysalue.

1 Valitsimme käsin 1/100 sekunnin valotusajan ja aukon F7,1. Valotusaika ei 100 mm:n polttovälillä kuvattaessa saa olla juuri tätä pitempi, koska muutoin kuva tärahtää helposti.

2 Kiinnitimme rengassalaman kameraan ja säädimme valotuksen korjaukseksi +1. Tällä tavoin saimme kuvan jyrkemmän kontrastin, mikä loi pysähtyneeseen kuvaan jännitettä.

3 Valitsimme käsin tarkennuspisteen vasemman silmän kohdalta ja herkkyydeksi ISO 400. Suurempi herkkyys olisi tehnyt kuvasta liian rakeisen, mikä ei ole eduksi kasvojen iholle.

4 Rengassalamalla otettuja lähikuvia ei voi vain ammuskella summan mutikassa. Salamavalo on voimakasta ja mallin silmät väsyvät. Kamera säädettiin siksi ottamaan yksittäiskuvia.

TEKNIikka HALTUUN

- Malli istutettiin keittiötikkaille, jolle valokeski lankesi 50 cm mallin kasvojen yläpuolella olevasta ikkunasta. Mallia pyydettiin katsomaan ylöspäin ikkunaa kohti. Tumma tausta on tehokas kontrasti.
- Valitsimme keskustapainotteisen valonmittauksen, jotta tumma tausta ei vaikuttaisi liikaa. Valo mitattiin kasvoilta ja paidasta. Tuloksena oli jyrkkäkontrastinen kuva ja dramattisia varjoja.
- Valotusaika oli 1/30 sekunti ja aukko F6,3. Malli piirtyi keskiaukolla kokonaisuudessaan täysin terävänä. Jos valotusaika olisi ollut yhtään pidempi, olisi kuva hyvin todennäköisesti tärahtänyt.
- Kuvaaja seisoi ikkunan vieressä. 35 mm:n polttovälillä saatiin mallin ylävartalo mukaan kuvaan, ja samalla syntyi hieno syvyysvaikutelma. Kuvaajan ja mallin välinen etäisyys oli noin 1,5 metriä.

Mallin silmiin saadaan eloa, kun malli katsoo suoraan kohti valonlähdeä.

TEKNIikka HALTUUN

1/1600 sekunti | F1,6 | ISO 400 | 85 mm

Sisätiloissa otettujen muotokuvien hankaluutena on kotiolojen tavarapaljous, joka ei saa muodostua häiritseväksi. Toisaalta voidaan varmasti myös käyttää hyväksi sohvien, nojatuolien ja rappusten mielenkiintoisia muotoja, kun muotokuvaan haetaan mielenkiintoisia sommitelmia. On silti tärkeitä käyttää suurta aukkoa, jotta tausta piirtyisi vain pehmeinä ja epätarkkoina muotoina. Sen vuoksi 85 mm on yksi muotokuvauksen suosituimpia polttovälejä. Tällainen lyhyt tele sopii erinomaisesti taustan pehmentämiseen ja kauniin boken muodostamiseen, kun käytetään suuria aukkoja F1,6–F4. Jos tarvikelaukusta löytyy kiinteäpolttovälinen ja valovoimainen 85-millinen objektiivi, se on mitä parhain työkalu juuri sisätilojen muotokuvaan.

Tausta pehmennettiin käyttämällä suurta valotusaukkoa.

Mallin ja kuvaajan välinen etäisyys oli viisi metriä. Malli seisoi rappusella noin 40 cm:n korkeudella lattiasta.

Salamalaitteeseen kiinnitettiin Lastolite EzyBox. Sitä pidettiin kädessä 45 asteen kulmassa malliin nähden. Salamakorjaukseksi säädettiin -2.

Kuvaajan takana oleva ikkuna valaisee mallia suoraan edestä. Kuva tarkennettiin mallin silmiin.

TEKNIikka HALTUUN

- Kuvattavien ympärille saatiin mukavasti tilan tuntua käyttämällä 28 mm:n polttoväliä. Kaksi lasiovea muodostavat kuvaan ikään kuin kehykset.
- Salamalaite suunnattiin kohti valkoista kattoa. Epäsuora valo ei muodosta kiusallisia varjoja, ja valkoisten pintojen ansiosta pehmeää valoa tulee joka puolelta.
- Valitsimme puoliautomaattisen aukon esivalintaohjelman eli A:n. Himmenninaukon F5,6 ja 1/60 sekunnin valotusajan yhdistelmä tuotti teräviä kuvia.
- Huomio keskittyy pystykuvassa äitiin ja lapseen. Kuvajaan ja mallin välinen etäisyys olói neljä metriä. Tarkennuspiste valittiin käsin lapsen kohdalta.

Kaunis, hillitty muotokuvavallo saatiin aikaan käyttämällä salamalaitteen valoa epäsuorana.

1/60 sekunti | F5,6 | ISO 400 | 28 mm

Lukijan kuva

Tämän kuva otti Peter Watson, joka käytti luonnonvaloa kahdeksanvuotiaan, elämää pohdiskelevan Louie Bayn kuvaamiseen. Kuva otettiin Canon EOS 650D:llä ja pistemittauksella. Salama oli poissa päältä, aukko oli F5, ja kuva muunnettiin jälkepäin mustavalkoiseksi.

Luonnollisuus oli tässä kuvaajalle katsekontaktia tärkeämpi kriteeri.

1/160 sekunti | F5 | ISO 100 | 186 mm

Voit saada oman kuvasi lehtemme teemasivuille. Kerro kamerasi malli ja asetukset sekä hiukan kuvastasi. Vieressä on tulevia juttuaiheita, joidenka mukaan tiedät lähettää oman kuvasi toimitukselle.

- ▶ Laajakulma
- ▶ Suurkaupunki
- ▶ Syksyn eläimiä
- ▶ Vauhdin hurmaa
- ▶ Pilvinen sää
- ▶ Talvimaisemia
- ▶ Sisämuotokuva
- ▶ Yökuvaus
- ▶ Aurinko alhaalla
- ▶ Yläilmoihin

Lähetä kuvasi osoitteella
toimitus@digikuva.fi.

KUVAUSKALENTERI

JOULUN JA UUDENVUODEN ILTA – Perheet kokoontuvat yhteen ja kuvattavaa riittää, mutta kuvat lahjojen avaamisesta ja aterioista epäonnistuvat helposti. Mene laajakulman kanssa lähelle ihmisiä ja kuvaa mieluiten epäsuoralla salamalla katon kautta.

MESSUT – Jos osallistut messuille, voit kuvata niitä ja vaikkapa osastojen esittelijöitä ja malleja. Esimerkiksi Wanhassa Satamassa Helsingissä on Naisten joulumessut 4.–8.12. Turun Messu- ja Kongressikeskuksessa on 8.12. Suomen suurimmat joulumyyjät ja 10.–12.1. Caravan Show. Rakentamiseen keskittyviä messuja on paljon ympäri vuotta. Esimerkiksi vuoden 2014 alkukuukausina niitä on niin Helsingissä, Turussa kuin Tampereellakin.

TALVILOMA – Jos hiihtäminen ja laskettelu kiinnostavat, muista kuvata paitsi latuja ja rinteitä, myös mökki-iltoja. Älä käytä salamaa. Säädä valkotasapaino 5000 kelviiniin, jotta valon lämpö säilyisi.